כשצה"ל לא מנצח, האמריקנים מתרחקים

written by ד"ר אל"מ במיל' חנן שי | 09.11.2026
בראיון ל"60 דקות" השבוע אמר הנשיא טראמפ כי בין הגורמים לתבוסה הרפובליקנית בבחירות האמצע נמנית "סלידה גדולה, למרבה הפלא, מישראל".

הדברים נאמרו בפי ידיד מובהק, ולכן אין לבטלם כעוינות. השימוש במילים "למרבה הפלא" מלמד שהוא עצמו מופתע. וגם אם מדובר בהסטת אחריות, עצם היותה של הסלידה משתלמת פוליטית היא נתון שישראל חייבת להבין.

הסלידה נבנתה בשלוש שכבות, ומעל כולן עומדת השאלה: מה חלקה של ישראל עצמה?

השכבה התרבותית-ערכית היא העמוקה מביניהן. מוסר עשרת הדיברות, שעליו נשענה הדמוקרטיה האמריקנית, פינה מקום לליברליזם פוסט-מודרני שמציע רק שלילה: פירוק זהות, לאום, משפחה וסמכות. על הריק הזה צמחה ברית המפרקים – התכנסות מבנית בין הווק הרדיקלי לג'יהאד האסלאמיסטי. יעדיהם הסופיים סותרים, אך שלב הביניים משותף: פירוק הסדר המערבי ומדינת הלאום, וישראל היא הסמל. הברית הזו פועלת נגד ישראל בכלים שעומדים לרשותה: מתפיסת המדכאים-מדוכאים ושלילת הזכות להתגונן, דרך ערוצי ההפצה בקמפוסים (שבהם מימון זר, ובראשו קטארי) ועד הקונגרס.

השכבה הפוליטית היא החידוש. התמיכה בישראל חדלה להיות דו-מפלגתית. אגף "אמריקה תחילה" מתנגד למלחמות ממושכות, וסגן הנשיא ואנס קשר במפורש את ההפסד למלחמה עם הדרישה לשנות את היחסים עם ישראל. הימין, שמזהה נכון את העימות בין התרבויות, אימץ בלי משים תפיסה שמסתפקת בהרתעה במקום הכרעה. מלחמה שאינה מסתיימת הופכת לנטל, וישראל מזוהה איתה. הודעת טראמפ על הפסקת הסיוע מעידה עד כמה הטיעון חדר למרכז.

השכבה המיידית – שתי מלחמות. באיראן נפתחה המערכה במכות מדויקות, אך צמצום אינו ניצחון. האסטרטגיה האמריקנית, שנבנתה לסין הגרעינית, לא התאימה למדינה שטרם רכשה נשק גרעיני. נדרשה הכרעה שתשלול יכולת, לא התשה שתקווה לשנות התנהגות. בסקר Reuters/Ipsos מיולי תמכו במלחמה רק כשליש, ו-69% אמרו שיעדיה לא הוסברו. כשהמחיר גבוה והניצחון אינו נראה, מחפשים אשמים – וישראל, שמלחמותיה נתפסות כאינסופיות, היא הכתובת הזמינה.

הרתעה במקום הכרעה

בעזה, סיפק האסון ההומניטרי את התמונות. חמאס תכנן אותו כשהציב מפקדות ומנהרות בתוך האוכלוסייה ומתחתיה, וברית המפרקים הציגה את התוצאה כהוכחה לכוונה ישראלית. השאלה אינה מי ניצל את האסון, אלא מדוע נותר לו מרחב.

הטעות המכוננת של ישראל אינה בהסברה היא צבאית. בין 1996 ל-2006, הוסב צה"ל מצבא הכרעה בתמרון קרקעי לצבא הרתעה בהתשה בירי מנגד, בלי אישור הדרג המדיני. איומים לא הוסרו בעודם באיבם ב-2014 הוחמצה ההזדמנות לעשות זאת בעזה וכאשר ישראל הותקפה ב-7 באוקטובר, לא היו בידיה הכוח והתוכניות להכרעה מהירה. המלחמה הממושכת יצרה את רוב האסון ואת דימוי המלחמה האינסופית.

צה"ל גם לא זיהה שאזרחי הרצועה הם מרכז הכובד של חמאס בשתי מערכות: בצבאית כמגנים אנושיים ובשליטה בסיוע; ובמדינית כתמונות שמשרתות את ברית המפרקים. רק ניתוקם מן הלוחמים יכול היה לשלול מחמאס את שתיהן במהלך אחד. נדרשה תוכנית לפינוי זמני של האזרחים למקלט הומניטרי מוגן למשל, בשטח שתחכור ארצות הברית ברפיח המצרית, בהסכמת מצרים ובפיקוח אמריקני או של האו"ם עם התחייבות להשבתם לאחר טיהור השטח.

השימוש במגנים אנושיים אינו חריג אלא שיטה, והוא הופך את שדה הקרב מממלכת אי-הוודאות לכאוס. הדין חל במלואו, אך מחוקקיו אחרי מלחמת העולם השנייה ביקשו למנוע אובדן צלם אנוש. הם לא חזו אובדן צלם יצור חי: אויב שמתעלם מן האינסטינקט הקיומי וההורי, שולח את ילדי עמו להתפוצץ ומציב אותם מעל משגריו. גם הנאצים לא עשו זאת.

כשהמגן האנושי הוא השיטה, צבא ללא פתרון מבצעי נלכד בין הדין להכרעה. הכשל אינו של המשפטנים אלא של המצביאים. ומאז אינתיפאדת האוטובוסים, החזיקה ישראל טיעון רב עוצמה לשלילת הלגיטימיות של לחימה כזו ולא השתמשה בו.

ההיסטוריה מלמדת: ב-1967 עלתה האהדה האמריקנית לישראל מ-38% ל-56%, בזכות ניצחון מהיר וחרוץ. מלחמת לבנון הממושכת ב-1982 העלתה את האהדה לערבים ל-28%. באמריקה של פוסט-אמת, גם ניצחון מהיר לא יזכה בהכרח באותה אהדה, אך מלחמה שאינה נגמרת מזינה תמיד את הסלידה.

התרופה לסלידה

את השכבה העמוקה והשכבה הפוליטית ישראל לא יכולה לשנות לבדה. אבל את מה שהיא מזרימה לשכבה המיידית, ישראל יכולה וחייבת לתקן.

הממשלה שתוקם צריכה להנחות את הרמטכ"ל להציג תוך זמן קצוב תפיסת הפעלה שתחליף את תפיסת 2006, ולאשרה במפורש. הכרעה מהירה המסתיימת בניצחון חרוץ היא ההסברה הטובה ביותר והתרופה הסותרת לסלידה ואף המונעת אותה.

פורסם ב-JNS ישראל, בתאריך 09 בנובמבר 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.